

henleder Opmærksomheden paa dette som noget, der ogsaa bør tages med i den samlede Plan. Det, som da maa blive Statens Opgave, er at erhverve Arealerne, at udtænke denne Plan og sørge for, at den bliver overholdt. Men Resten af Arbejderne maa overlades til private. Det maa blive privat Kapital, der skal anlægges deroppe, privat Initiativ, som griber til, og det maa være privat Udbytte, som falder af Arbejderne.

De Bekostninger, Lovforslaget regner med, gaar jeg ud fra er beregnede efter Nutidens Priser. Navnlig naar Talen er om de grundlæggende og forberedende Arbejder, maa de selvfølgelig være det. Men der er ikke meddelt tilstrækkeligt Materiale til, at man kan danne sig noget som helst Skøn over, om disse Bekostninger er beregnede nøgternt eller ikke. Det hører imidlertid ogsaa til den Slags Ting, som man kan faa nærmere oplyst i et kommende Udvalg. Selve Beløbs Størrelse synes jeg ikke er saa afskrækkende, som det forekom det ærede Medlem for Herning Kredsen (Westergaard). Selv om der for den store Vildmoses Vedkommende af Landinspektør Lindhardt i 1876 er gjort et godt grundlæggende Arbejde, er det alligevel meget vidtløftige Forundersøgelser, der skal gøres, saa at naar det hele skal lægges ordentligt til Rette, vil man sikkert ikke kunne klare det med et lille Beløb. Jeg tvivler om, at Omkostningerne vil kunne blive ringere end her antydet, og det skulde ikke overraske mig, om det viste sig ved Planens Gennemførelse, at de gik til den anden Side. Men det forekommer mig, at Arbejdet er saa stort og saa væsentligt, at dette ikke bør kunne afskrække nogen.

Statens Planteavljudvalg har jo tilbudt at ville administrere den Side af Sagen, der vedrører Landbruget, den landøkonomiske Side, og dette Anliggende vil da være i gode Hænder. Men ogsaa de andre Opgaver, jeg har nævnt, bør fra første Færd lægges i Hænderne paa en fast Ledelse, og jeg henstiller til det kommende Udvalg og den højtærede Minister straks at overveje Muligheden af at finde Former for en saadan Ledelse og Administration af Arbejdet. Det vil være rigtigt, at der i Ledelsen er ikke alene lokal og selvfølgelig teknisk Sagkundskab, men at ogsaa Rigsdagen har Haand i Hanke med Arbejdet.

Jeg vil rette en Tak til den højtærede Landbrugsminister, fordi han har taget Initiativet til dette Lovforslag og dette

store og vigtige Spørgsmaals Behandling. Det vil betyde et Kulturarbejde i stor Stil her i vort Land. Der vil, naar det lægges rigtigt til Rette og gennemføres dygtigt, kunne skabes betydelige Værdier, og den Tid, vi lever i, henviser os i saa høj Grad til de Værdier, vi har indenfor vort Lands Grænser, at det er en udmærket Opgave for os at faa at løse netop i denne Tid. Jeg nærer ikke nogen som helst Tvivl om, at naar de dygtigste Kræfter i vort Samfund, som har Indsigt i disse Spørgsmaal, faar fat paa Sagen, vil den kunne gennemføres paa rette Maade, og saa vil der ogsaa være Arbejdsvillie og Kapital parat her i Landet til at gennemføre den senere hen. Jeg anbefaler Lovforslaget til det høje Tings Velvillie og til et hurtigt og energisk Arbejde i Udvalget. Jeg tror, at Sagen følges med meget stor Interesse, ikke alene af de ret store Ægne i vort Land, der er direkte interesserede, men ogsaa af andre, som et Spørgsmaal, der ikke alene har lokal Interesse, men ved hele sin Art har Interesse for hele vort Samfund.

Foss: Jeg tror, at den ærede sidste Taler har Ret, naar han udtalte, at denne Sag følges med stor Interesse overalt i Landet. Det er jo ogsaa af den Slags Foretagender, som taler til baade Forstanden og Følelsen, og som lover en Landvinding i dobbelt Forstand. Men ved Siden heraf er der de ganske reelle Motiver; som taler for at gribe et saadant stort Foretagende an. Der er først og fremmest Hensynet til Arbejdsløsheden og Ønsket om at sætte offentlige Arbejder i Værk, selv om disse muligvis ikke er særlig rentable, fordi det selvfølgelig er uhyre meget at foretrække at beskæftige de arbejdsløse ved nyttigt Arbejde frem for kun at være i Stand til at give dem Understøttelse. Dertil kommer som et Moment, der ogsaa synes i høj Grad at tale for Projektet, de høje Priser paa Brændsel og den Omstændighed, at vi jo maa forvente, at Brændselsnøden kan være ved, maaske endog vil vokse, og selv om vi maatte faa Fred, at Kulpriserne fremdeles vil holde sig meget høje. Et Moment, der ogsaa taler for Sagen, er Planerne om at udnytte Tørveproduktionen paa anden Maade, saaledes at man udvinder svovlsur Ammoniak eller Brændselolie af den, idet man omdanner den til Gas og lader Gassen udvikle Elektricitet. Og som et tredie Moment kunde der henvises til den betydelige Interesse, der vil knytte sig til en stor Produktion